

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου,

Μάλιστα γεμῖτο χάρη καὶ σοφία, μεγαλοδύναμο εἶνε τὸ βιβλίον τοῦ Ροῦδν᾽ μὰ δὲν ταιριάζει νὰ βγάξουν' ἡμεῖς μισὰ συμπεράσματα μέσ' ἀπὸ ἐργασία τόσο τέλεια. Πρέπει νὰ καταλάβουμε πῶς τὸ ῥέμα τοῦ ποταμοῦ δὲν τρέχει μπροστά μας ἔτσι πλατὺ, γοργὸ καὶ περίσσιο, μονάχα γιὰ νὰ πλύνουμε τὰσπρόρουγά μας μέσα του· τέτοιο νερὸ εἶνε θεῖα δύναμις· χίλια μεγάλα κατορθώματα μπορείς νὰ κάμῃς μ' αὐτό· κόσμον νὰ δοῦσῃς, κόσμον νὰ καθαρῇς, κόσμον νὰ ποτίσῃς, κόσμον νὰ κινήσῃς! Βέβαια δὲ θὰ στὰ πῇ αὐτὰ ὁ ποταμός· πρέπει ἐσὺ νὰ τὰ ξέρῃς, νὰ τὰ καταλάβῃς· μὴν καρφώνῃς τὰ μάτια σου σὲ μιὰ μεριά του μόνο, στὴ μεριά ποῦ τοῦ ἔφερες καὶ τοῦ ἔξοξες τὰσπρόρουγά σου· πολλὸν τὸν ταπεινώνεις. Τὸ συμπέρασμα τῶν Εἰδῶλων δὲ βρίσκεται οἱ-γμένο στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, συμπέρασμα ποῦ καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Γοῦδης φαίνεται πῶς δὲν τὸ βρῖσκει ἀκριτὸ· δὲ βρῖσκεται ἐντὶ τῇ μίᾳ ἐκείνῃ φράσῃ ποῦ τὴν πήραν καὶ τὴν διαλάλησαν οἱ ἐφημερίδες. Τὸ συμπέρασμα, τὸ κύριο καὶ τὸ σημαντικόν, εἶνε χυμένο ἀπὸ τὴν πρώτην ὡς τὴν ὑστερήν γραμμὴν τοῦ βιβλίου· λάμπει σὲ κάθε λόγον του, κρύβεται καὶ ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰς γραμμὰς του· δὲ μπορεί νὰ σοῦ φωτῇσῃ καὶ ὅρα καὶ στιγμή, πρέπει ἐσὺ νὰ νοιώθῃς. Ἡ οὐσία τοῦ βιβλίου δὲν εἶνε τὸ λούσιμον τοῦ Κόντου καὶ τῶν Ἀττικιστῶν· ἂν τό γραφε γι αὐτοὺς μονάχα, ἡ νίκη του δὲ θὰ ἦταν τόσο δύσκολη, τὸ κατορθῶμα δὲ θὰ ἦταν ἴσως ἄξιον νὰ διαλαλῇ ὅπως τώρα. Ἐγὼ νὰ τί κατάλαβ' ἀπὸ τὸ βιβλίον: Ὁ ἔχθρος δὲν εἶνε ὁ Ἀττικισμὸς — κάτι τι ποῦ τόσο δύσκολα καταπίνεται, ὥστε δὲν εἶνε φόβος νὰ μᾶς χαλάσῃ τὸ στομάχι—ὁ ἔχθρος εἶνε ὁ καθαρῶς ὁ σιμὸς, μὲ συμπαθεῖν· τὸ κακὸ ποῦ μᾶς ἔκαμε, μᾶς κἀνει, καὶ θὰ μᾶς κἀνῃ ἡ λεγομένη καθαρεύουσα, ὡς γλώσσα φιλολογικὴ, ἐπιστημονικὴ, δημοσιογραφικὴ κτλ. κτλ. σὲ κάθε περίστασι, σὲ κάθε χρεια. Καὶ πρέπει νὰ τὸ καταλάβῃς καὶ ἐσὺ καὶ ὅλοι πῶς καθαρῶς τῆς καθαρῶς ὁσῆς, ὅπως καὶ ἂν τὸ πάρῃς, καὶ μὲ ὅλα τὰ βάθμῃ δὲν καὶ τὰ κατ' ὀλίγον, σημαίνει ἐπέστωμα τῆς καθαρεύουσας! Πῶς θὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ ξεπάστρεμα; αὐτὸ βέβαια δὲν εἶνε δουλειὰ ἐνός· εἶνε τὸ χρέος ὅλων, ὅλων ἐκείνων ποῦ τὴ γλώσσα δὲν τὴ μεταχειρίζονται ὡς παπαγάλοι, μὰ τὴν αἰσθάνονται ὡς ἄνθρωποι. Μὰ πρέπει μετὰ νὰ μὴ ξεχνᾷς πῶς δειλὰ δειλὰ καὶ μονοδιασμένα, καὶ μὲ πολλὴ σκέψη καὶ μὲ πολλὰς φιλοσοφίας, τέτοιες δουλειὲς δὲν πᾶνε μπροστά...

Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΟΙ ΠΑΓΕΤΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΧΝΗΤΑ ΝΕΦΗ

Ἡ ὥρα τοῦ ἔτους τὴν ὁποίαν διατρέχομεν εἶναι περίοδος ὑπερτάτης συγκινήσεως διὰ τὸν ἀμπελοφυτικὸν κόσμον. Ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως, ὅπου ὁ πλοῦτος, ἡ ζωὴ, ἡ δόξα ἐπαρχίων τιμῶν στηρίζεται ἐξ ἐλκοκλήρου εἰς τὸ πολυτίμον φυτὸν, εἶναι ζήτημα πρώτου ἐνδιαφέροντος τὸ πῶς ἡ ἀμπελος θὰ διέλθῃ τὴν κρίσιμον ἐποχὴν τῶν ἐαρινῶν παγετῶν. Ὁ κίνδυνος προσέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἀμπελῆος ἀρχίζει νὰ τίθεται εἰς κίνησιν, καὶ οἱ μέχρι τοῦδε νε-

ναρκωμένοι ὀφθαλμοὶ αὐτῆς καθίστανται λίαν εὐαίσθητοι εἰς τὸ ψύχος ὡς ἐκ τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον περιέχουσι, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ πῆξις καταστρέφει τοὺς ἰστούς.

Ἐπάρχουσι δύο εἴδη παγετῶν. Τὸ πρῶτον εἶδος λαμβάνει χώραν, ὅταν ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους, ἡ συνεπείρα ψυχροῦ ἀνέμου ἢ δι' οἰονδήποτε ἄλλον λόγον, ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος καταβῇ καὶ διατελέσῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον κάτω τοῦ 0°. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν παγετῶν λαμβάνει χώραν κυρίως τὸν χειμῶνα, καὶ ἐπομένως δὲν ἀποτελεῖ κίνδυνον δι' ἐκεῖνα ἐκ τῶν φυτῶν, τὰ ὅποια ὡς ἡ ἀμπελος κατὰ τὴν νεκρὰν ὥραν τοῦ ἔτους ἀδρανοῦσι.

Τὸ ἄλλο εἶδος παγετοῦ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἰδιαίτερος δροσὸπάγος ἢ πάχνη. Συμβαίνει τὴν νύκτα, διὰ νὰ λάβῃ δὲ χώραν δὲν εἶναι ἀπαραίτητον ὁ ἀὴρ νὰ ψυχρανθῇ κάτω τοῦ μηδενός. Ἀρκεῖ νὰ ἦναι νηνεμία καὶ ὁ οὐρανὸς αἰθέριος. Ἐπὶ τοὺς ὅρους τούτους τὸ ἔδαφος καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὐρισκόμενα φυτὰ ἀπέναντι τοῦ ψυχροῦ διαστήματος τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ χωρίζει μόνον διαυγὴς ἀτμοσφαῖρα, ψύχονται τῇ ἐπιδράσει αὐτοῦ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν ἡ παρουσία θερμοῦ ἢ ψυχροῦ ἀντικειμένου προξενεῖ εἰς ἡμᾶς ἐξ ἀποστάσεως θερμότητα ἢ ψυχρὸς ἀνεξαρτήτως τῆς θερμοκρασίας τοῦ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ἀντικειμένου εὐρισκομένου ἀέρος. Διὰ τοῦτο ὁ ἀὴρ ἔχει πολλάκις εἰς τὴν περίστασιν ταύτην θερμοκρασίαν ὑψηλότεραν τῆς τοῦ ἐδάφους. Μόνον τὰ χαμηλότερα στρώματα ψύχονται ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἡ νηνεμία εὐνοεῖ τὴν παραγωγὴν τοῦ φαινομένου, διότι ἕνεκα αὐτῆς τὸ ψυχρὸν τοῦτο στῶμα τοῦ ἀέρος δὲν ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἄλλων, τὰ ὅποια ὡς θερμότερα θὰ ἐπεβράδυνον τὴν ψύξιν τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τῶν οὕτω ψυχθέντων φυτῶν ὁ ἀὴρ ἀποθέτει τοὺς ἀτμούς του ὑπὸ μορφήν δροσῶν, ἥτις εἰς τὴν περίστασιν, ἥτις μᾶς ἀπασχολεῖ, μεταβάλλεται εἰς πάχνην ἢ ἀποτίθεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ μορφήν κρυστάλλων πάγου.

Τὸ δεύτερον εἶδος παγετοῦ εἶναι τὸ κυρίως ἐπικίνδυνον, διότι παράγεται καὶ τὸ φθινόπωρον καὶ τὴν ἀνοιξιν. Διαφέρουσι δὲ τὰ δύο εἴδη οὐσιωδῶς ἀλλήλων, ἡ δὲ διαφορὰ θὰ γίνῃ ψηλασθῇ εἰς τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς ἐπομένους παρατηρήσεως. Ἀν τεκνύσωμεν ἀπλούστατα μανδῆλιον ἀνωθεν τοῦ φυτοῦ εἰς ὕψος τι, τὸ φυτὸν ἐκεῖνο ἀπὸ χειμερινῶν μὲν παγετῶν θὰ πάθῃ ἀκριβῶς ὅ,τι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα φυτὰ, ἂν ὅμως πρόκειται περὶ δροσοπάγου δὲν θὰ πάθῃ ἀπολύτως τίποτε. Διότι τὸ μανδῆλιον, ἡ πᾶν ἄλλο ἀντικείμενον ἀποκρύπτει ἀπὸ τοῦ φυτοῦ τὴν ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ ἐμποδίζει τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκπομπὴν θερμότητος πρὸς τὸ διάστημα. Τοιοῦτο κάλυμμα εἶναι καὶ τὰ νέφη, καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν ὑπάρχωσιν, οὐδέποτε συμβαίνει τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Ἀπὸ τῆς παρατηρήσεως ταύτης εἰς τὸ νὰ σκεφθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ σχηματίσῃ τεχνητὰ νέφη, ὅπως ἀποκρούσῃ τὸν κίνδυνον, δὲν ἦτο μέγα τὸ πῆδημα, καὶ ἐν τούτοις ἐχρησθῇ νὰ μᾶς διδάξωσι τὸ πρᾶγμα ποῖοι νομίζετε; — Οἱ Ἰνδοὶ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ Boussingault ταξιδεύσας εἰς τὴν χώραν ἐκείνην παρατήρησεν, ὅτι οἱ Ἰθαγενεῖς ἀπέφευγον τὸν παγετὸν ἀνάπτοντες σωρούς ἀχύρου βεβρεγμένου, οὕτως ὥστε νὰ μὴ καίηται ἐντελῶς ἀλλὰ νὰ παρέχῃ πολλὸν καπνὸν καὶ ἀτμούς. Τὸ πρᾶγμα ἐδοκιμάσθη τὰ τελευταῖα ἔτη συστηματικῶς. Κατ' ἀρχὰς ἐδόθη μεγαλειτέρα προσοχὴ εἰς τὸν καπνόν, καὶ διὰ τοῦτο ἔκαίνοντο ῥητινώδεις ὕλαι παράγουσαι πολλὸν καπνόν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ Ἰνδοὶ εἶχον δίκαιον: ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ ἀποτελεσματικὸν τῆς μεθόδου ὀφείλεται ὅχι εἰς τὸν καπνόν, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀτμούς. Οἱ ἐκ τοῦ βεβρεγμένου ἀχύρου παραγόμενοι ἀτμοὶ φθάνοντες εἰς ὕψος τι, ὀλίγα μέτρα ἄνω τοῦ ἐδάφους,